

ON THE AESTHETICIST ROOTS OF THE INTELLECTUAL LEFT IN THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY

<https://doi.org/10.54013/kk794a7>

Keywords: literary studies, aestheticism, avant-garde, Barbarus, Semper, leftism

This article explores how the works and activities of close intellectual companions Johannes Barbarus and Johannes Semper reconcile their alignment with a decadent and aestheticist artistic stance with their leftist views (leading to collaboration with Soviet power and the writing of propagandistic poetry). The discussion begins with Barbarus' poem "Journey" (*Teekond*), where the individualistic poet contrasts with the "modern apes", representing progressivist and calculating bourgeois modernity. The article delves into the internal ambivalence expressed in Barbarus' poetry, revealing simultaneous attraction and repulsion towards large revolutionary crowds; the poet likely perceives the masses primarily as a source of aesthetic sublimity akin to other natural elements. The use of Verhaeren's name in this poem and elsewhere in the works of Barbarus and Semper is then examined. The second half of the article broadens the discussion, exploring the shared grounds of decadence/aestheticism and utopian avant-gardism – an aesthetic resistance to modern progressivist society that ultimately leads to ideological transformation through the actualization of utopia and the internal collapse of initial aspirations. Barbarus and Semper's mid-century choices can also be seen as artists' aesthetic decisions, the fulfilment (but also failure) of aesthetic aspirations originating from decadence. The article concludes with the suggestion that aestheticism rooted in the attitudes of decadence may still be a viable approach to overcome the miseries of modernity – not by merging into revolutionary utopianism, but by assuming the form of "dark ecology".

Aare Pilv (b. 1976), MA, Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences, Researcher (Kohtu 6, 10130 Tallinn), pilvaare@gmail.com

References

- Barbarus, Johannes 1918. *Fata-Morgana*. Tartu: Noor-Eesti Kirjastus.
- Barbarus, Johannes 1919. *Inimene ja sfinks*. Tallinn: Auringo.
- Barbarus, Johannes 1920. *Katastroofid (1919–1920)*. Tallinn: Auringo.
- Barbarus, Johannes 1921. *Kolmnurk (1910–1920)*. Valik luuletusi kolmest ilmunud kogust, eelsõna, introduksiooni ja nekro-epiloogiga. Tallinn: Varrak.
- Barbarus, Johannes 1922. *Vahekorrad (1920–1922)*. [Berliin:] Tarapita.
- Barbarus, Johannes 1924. *Geomeetriline inimene*. V. kogu värssse. Tallinn: Propeller.
- Barbarus, Johannes 1927. *Multiplitseerit inimene*. VI kogu värssse. Tallinn: Eesti Kirjanikkude Liidu Kirjastus.
- Barbarus, Johannes 1936. *Ideelisest vastutustundest loomingus*. – Ring. Esimene. Tallinn: Kirjastusühing „Sõprus”, lk 47–51.
- Barbarus, Johannes 1939. *Üle läve*. XI kogu värssse. Tartu: Noor-Eesti Kirjastus.

- Barbarus, Johannes 1946. Vastu voolu. Valik varemilmunud luulekogudest aastaist 1920–1940. Tallinn: Ilukirjandus ja Kunst.
- Barbarus, Johannes 1948. Kogutud teosed I. Luuletused I. 1910–1939. Vastutav toimetaja Johannes Semper. Tallinn: Ilukirjandus ja Kunst.
- Barbarus, Johannes 1950. Kogutud teosed III. Reisikirjad ja kirjanduslikud artiklid. Vastutav toimetaja Johannes Semper. Tallinn: Ilukirjandus ja Kunst.
- Barbarus, Johannes 1965. Väike luuleraamat. Koost Johannes Semper. Tallinn: Eesti Raamat.
- Barbarus, Johannes 1981. Vastu voolu. Samm-sammult võidule. Tallinn: Eesti Raamat.
- Baudelaire, Charles 2000. Les fleurs du mal. Kurja öied. Tlk Tõnu Õnnepalu. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- EEE 2020 = Euroopa, esteedid ja elulähedus. Semperi ja Barbaruse kirjavahetus 1911–1940. 1.–2. kd. Koost Paul Rummo. Toim ja komment P. Rummo, Abel Nagelmaa, Tiina Saluvere, Ülo Treikelder. Tartu: EKM Teaduskirjastus.
- Groys, Boris 2019. Stalinismi totaalne kunstiteos. (Bibliotheca controversiarum.) Tlk Kajar Pruul. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Kirkal, Merlin 2021. „Olin lahti murdunud elule“: modernse soo ja keha kujutamine Johannes Semperi Teise maailmasõja eelses loomingus. (Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste dissertatsioonid 67.) Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Krull, Hasso 2023. Dekadentsi ökoloogia. Manifest. – Vikerkaar, nr 6, lk 54–57.
- Mihkelson, Friedebert 1908. Meri. – Ääsi tules I. Kirjatööde kogu. (Peterburi Eesti Üliõpilaste Seltsi toimetused 1.) Peterburi, lk 2–4.
- Rancière, Jacques 2017. Tajutava jaotuskord: esteetika ja poliitika. – J. Rancière, Esteetika kui poliitika. Valik esseid. Tlk Anti Saar. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia Kirjastus, lk 46–87.
- Semper, Johannes 1912. Lüürik ja meie aeg. – Noor-Eesti IV. Helsingi: Noor-Eesti, lk 146–167.
- Semper, Johannes 1917. Pierrot. Tallinn: Kirjanikkude Ühingu Siuru Kirjastus.
- Semper, Johannes 1921. Jäljed liival. Tallinn: Varrak.
- Semper, Johannes 1922. Maa ja mereveersed rytmid. Luuletused 1920–21. [Berliin:] Tarapita.
- Semper, Johannes 1975. Teosed X. Luulerännakuid I. Luuletõlkeid. Koost Nigol Andresen. Tallinn: Eesti Raamat.
- Semper, Johannes 1977. Teosed IX. Mötterännakuid III. Artikleid ja esseid. Koost Erna - Siirak. Tallinn: Eesti Raamat.
- Tomberg, Jaak 2023. Kuidas täita soovi. Realism, teadusulme ja utoopiline kujutlusvõime. (Studia litteraria Estonica 24.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Tuglas, Friedebert 1913. Liivakell. 1901–1907. (Eesti Kirjanikkude Seltsi „Noor-Eesti“ toimetused 22.) Tartu: Noor-Eesti Kirjastus.
- Valge, Jaak 2013. Eesti vasakharitlased üle läve: nähtus, uurimisseis, küsimused. – Tuna. Ajalookultuuri ajakiri, nr 1, lk 55–69.
- Verhaeren, Émile 1912. Merele. Tlk Johannes Semper. – Noor-Eesti IV. Helsingi: Noor-Eesti, lk 111–114.
- Verhaeren, Émile 1929. Valik luuletisi. Tlk Johannes Semper. Tartu: Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.